

PFZ/W/14/2015

Kraków 11. MAR. 2015

Pan

Władysław Kosiniak-Kamysz

Minister Pracy i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej w związku z realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz pismem Ministra z dnia 16 stycznia 2015 r. (sygn. DPS.V.730.10.JŁ.15), adresowanym m.in. do pracowników socjalnych i kierowników/dyrektorów ośrodków pomocy społecznej, zwraca się do Pana z poniższym stanowiskiem:

W związku z wdrażaniem od grudnia 2014 r. ww. Programu, mającego na celu dystrybucję żywności wśród osób i rodzin najbardziej potrzebujących oraz zagrożonych ubóstwem, do naszej organizacji docierają liczne informacje o nieprawidłowościach w realizacji Programu, które skutkują brakiem osiągnięcia jego głównych celów. Przedstawiamy je poniżej:

1. Wbrew Wytycznym Programu oraz wbrew powszechnie obowiązującemu prawu pracy, w tym niezgodnie z umowami o pracę – pracownicy socjalni jednostek organizacyjnych pomocy społecznej angażowani są do obsługi wydawania żywności w gminach (odbioru, transportu, dostarczania, przechowywania i poświadczania odbioru paczek żywnościowych).

Przypominamy, iż Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jako Instytucja Zarządzająca w wyniku konkursu wybrało do realizacji PO PŻ w latach 2014-2015 cztery organizacje pozarządowe o zasięgu ogólnopolskim (OPO): Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż, Federację Polskich Banków Żywności oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Wytyczne określają, iż wybrane cztery organizacje (OPO) mogą na określonych zasadach zlecić dystrybucję żywności organizacjom wchodzącym w ich struktury o zasięgu regionalnym (OPR) i lokalnym (OPL) bezpośrednio przekazującym pomoc żywnościową osobom najbardziej potrzebującym.

Zatem tylko wymienione w Wytycznych organizacje pozarządowe mogą realizować tę formę działań Programu (kryteria, które muszą spełniać organizacje (OPR, OPL) określa pkt 13 Wytycznych). Uprawnione do dystrybucji żywności organizacje zobowiązane są do przestrzegania minimalnych standardów zawartych w Wytycznych w zakresie administrowania, transportu, magazynowania żywności oraz stosowania środków włączenia społecznego. Organizacje uczestniczące w dystrybucji żywności obowiązane są również do współpracy z publicznymi jednostkami pomocy tj. ośrodkami pomocy społecznej w zakresie przekazywania informacji o terminach dystrybucji oraz rodzajach prowadzonych działań towarzyszących (włączenia społecznego). Wytyczne określają również zadania dla ośrodków pomocy społecznej.

W świetle tych przepisów ośrodki pomocy społecznej mogą wyłącznie i są zobowiązane w ramach swoich kompetencji do wydawania osobom zakwalifikowanym do Programu skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej lub mają przekazywać do organizacji listy osób, pod warunkiem uzyskania ich zgody, a także rozpowszechniać informacje o realizacji PO PŻ i wskazywać najbliższe miejsca lub punkty wydawania artykułów spożywczych. **Zgodnie z Wytycznymi oraz obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa ośrodki pomocy społecznej nie mogą być uznawane za organizacje uprawnione do administrowania Programem, magazynowania, transportu oraz dystrybucji żywności.** Organizacje, o których mowa powyżej (OPO, OPR i OPL) nie mogą zatem w jakikolwiek sposób i w jakiegokolwiek formie zlecać ośrodkom pomocy społecznej swoich zadań związanych z realizacją Programu i bezpośrednią lub pośrednią dystrybucją żywności w ramach Programu, tym bardziej iż jednostki organizacyjne pomocy społecznej nie spełniają minimalnych określonych dokumentem warunków, uprawniających do bezpośredniej dystrybucji żywności. Takie działanie, w naszej ocenie, stanowi naruszenie obowiązujących Wytycznych i minimalnych standardów w obszarach realizacji Programu. Ponadto wydawanie poleceń służbowych pracownikom OPS, które dotyczą dystrybucji żywności w ramach Programu jest, w naszej opinii, niezgodne z prawem pracy: przepisami i regulacjami prawa powszechnego, umową o pracę, zakresem obowiązków oraz posiadanymi kwalifikacjami pracowników, w szczególności pracowników socjalnych.

Takie działanie i sformułowane *ad hoc* oczekiwanie względem pracowników pomocy społecznej, by zajmowali się obsługą dystrybucji żywności, po tym jak Program napotkał na wyraźne trudności w jego realizacji – uznajemy za próbę sędowania kolejnego obowiązku na nasze środowisko zawodowe i obarczenia pracowników pomocy społecznej ewentualną odpowiedzialnością za błędy w funkcjonowaniu Programu. O wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia opisanych trudności partnerzy społeczni informowali MPiPS w trakcie trwania konsultacji społecznych a ich uwagi nie zostały przez Ministerstwo ostatecznie uwzględnione.

Skoro bowiem publiczne jednostki pomocy społecznej stają się faktycznie i wbrew Wytycznym wskazanym powyżej - odpowiedzialne za dystrybucję żywności w ramach Programu, to stawia to pod poważnym znakiem zapytania uzasadnienie dla lokowania znacznych środków finansowych przewidzianych w Programie dla niepublicznych podmiotów (OPO, OPR, OPL), które miały poprzez własne struktury dostarczać produkty żywnościowe odbiorcom tj. osobom potrzebującym. Tymczasem w wielu gminach bez dodatkowych nakładów finansowych z Programu zadanie powyższe, właściwie przypisane podmiotom niepublicznym, mają teraz realizować jednostki publiczne pomocy społecznej.

2. Wytyczne Programu, pomimo iż jako partnerzy społeczni zgłaszaliśmy taką konieczność w trakcie trwania konsultacji do Programu (m.in. pismo Federacji PFZ/W/50/2014 z 15.09.2014 r.),- nie zawierają jednoznacznych wskazówek dotyczących:
 - trybu ustalania wysokości dochodu osoby/rodziny będącego podstawowym kryterium kwalifikacyjnym do skorzystania z pomocy żywnościowej i wystawienia skierowania do jej odbioru tj. brak jest jednoznacznego wskazania, czy weryfikacja dochodu może odbyć się jedynie na podstawie oświadczenia zainteresowanej osoby;
 - konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych dla celów związanych z wydaniem skierowania, w szczególności w przypadku zgłaszania się osób nowych, nie będących dotychczas klientami OPS,

- kryteriów, jakimi należy się kierować określając termin ważności wydanego skierowania;
- trybu odmowy wydania skierowania dla osób niespełniających kryterium dochodowego do skorzystania z Programu.

W efekcie w wielu jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej obserwujemy znaczne zróżnicowanie przyjętego postępowania kierowników/dyrektorów w ww. obszarach, które najczęściej przybiera formę asekuracyjnego poszerzania zakresu obowiązkowych czynności przed wydaniem skierowania. I tak zdarza się, że ustalenie dochodu osoby/rodziny jedynie dla potrzeb wydania skierowania obejmuje konieczność pełnego przeprowadzenia postępowania administracyjnego z wymogiem dostarczenia dokumentów poświadczających dochód zainteresowanych; formułuje się obowiązek każdorazowego przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego przed wydaniem skierowania zarówno dla osób objętych pomocą OPS, jak i zgłaszających się po raz pierwszy; narzucany jest odgórnie termin ważności skierowania (np. tylko na jeden miesiąc, w którym dana osoba otrzymała świadczenie z pomocy społecznej).

Opisane wyżej sposoby postępowania nie wynikają wprost z zapisów Programu, skutkują jednak wydłużonym czasem oczekiwania przez zainteresowanych na otrzymanie skierowania, a także stanowią m.in. naruszenie przepisów nadrzędnych. Przykładowo art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej (...), tymczasem wydanie skierowania (szczególnie dla osoby zgłaszającej się do OPS jedynie po wydanie tego dokumentu), nie stanowi przesłanki uzasadniającej przeprowadzenie takiego wywiadu w świetle powołanego przepisu.

Powyższy brak jasno określonych reguł postępowania już w fazie opracowywania Wytycznych, o co w trakcie konsultacji wnosiliśmy, spowodował trudności w realizacji Programu, które Ministerstwo teraz zauważa i które występują zarówno w wydawaniu skierowań osobom uprawnionym, jak też są związane z wydłużoną procedurą kwalifikowania podopiecznych do pomocy żywnościowej.

3. Stwierdzić należy również, że sieć podmiotów niepublicznych, mających w założeniu zajmować się dystrybucją paczek żywnościowych, nie zawsze gwarantuje dostępność dla wszystkich, którzy z tejsze pomocy zechcieliby skorzystać. W szczególności zdarza się, iż na terenie danej gminy nie funkcjonuje żadna z uprawnionych organizacji, a w przypadku zgłaszania się potrzebujących takiej pomocy do innego podmiotu na terenie np. sąsiedniej gminy, pomoc żywnościowa nie jest wydawana, co jest tłumaczone potrzebą zapewniania wsparcia w pierwszej kolejności „własnym mieszkańcom” lub „z terenu określonej parafii”.

Tym samym pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w sposób przez siebie niezawiniony, natrafiają na trudności w rzetelnym kierowaniu do punktów wydających żywność, bowiem nie każda z organizacji pozarządowych respektuje zasadę przyjmowania podopiecznych ze skierowaniami bez względu na miejsce ich zamieszkania.

Wykazane wyżej trudności w realizacji Programu występujące na szerszą skalę, o czym świadczy skierowane do jednostek pismo Ministra z dnia 15 stycznia 2015 r., uzasadniają ocenę, iż opisane problemy nie wynikają ze złej woli lub jednostkowych zaniedbań pracowników, a oznaczają błędy systemowe Programu w trakcie jego projektowania, podczas którego nie uwzględniono zgłaszanych przez partnerów społecznych czynników ryzyka.

Wobec powyższego konieczne jest pilne poprawienie Wytycznych Programu w nowych okresach jego realizacji (podprogramach) z uwzględnieniem ww. uwag, o co też jako Federacja wnosimy.

Z poważaniem

PRZEWODNICZĄCY
Polskiej Federacji Związkowej
Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej

mgr Jerzy Gilewski

Otrzymują:

1. Adresat
2. European Commission
DG Employment, Social Affairs and Inclusion
B-1049 Brussels
BELGIA

Polska Federacja Związkowa
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

adres siedziby: ul. Jana Cybisa 7, 02-784 Warszawa
adres do korespondencji: ZZP MOPS ul. Powstańców Wielkopolskich 3, 30-553 Kraków
KRS 0000442994 REGON 146624204 NIP 9512366909
e-mail: federacja.socjalnych@hotmail.com
tel. 507 500 885